

POSUDEK ŠKOLITELE DISERTAČNÍ PRÁCE

Jméno a příjmení doktoranda: **Mgr. Jana MAŇHALOVÁ**
Studijní program: Ošetrovatelství
Školitel: **prof. PhDr. Valérie Tóthová, Ph.D.**
Název disertační práce: **Transkultúrální rysy, pravidla a kulturní vzory při umírání a smrti vybraných minorit na území České republiky**

Předložená disertační práce obsahuje 9 kapitol – první kapitola se vztahuje k teoretické části práce, následující 4 kapitoly se vztahují k výzkumné části a vyúsťují v kapitole, zabývající se závěrem práce. Po této kapitole následují kapitoly Seznam použitých zdrojů a Seznam zkratek a přílohy. Na začátku práce uvádí doktorandka dle platných pravidel anotaci v českém a anglickém jazyce, obsah a úvod. Práce obsahuje 229 číslovaných stran textu. V následujících 26 stranách jsou uvedené použité zdroje v počtu 317. Práce dále obsahuje 5 příloh. Seznam použitých zdrojů v rozsahu 317 položek hodnotím velice kladně. Doktorandka ve své práci prokázala rovněž schopnost pracovat i se zahraniční literaturou.

Aktuálnost zvolené problematiky

Zpracované téma je velice aktuální, neboť vlivem globalizace a migrační krize dochází k prolínání kultur, což má za následek soužití osob, které mohou mít odlišné transkultúrální rysy, pravidla a kulturní vzory. Díky prolínání kultur se zejména v posledních letech stávají kulturní kompetence nepostradatelnou součástí moderního ošetrovatelství. Sestra doprovází člověka ve všech vývojových stádiích života, který je vymezen narozením a smrtí.

Teoretická část práce

V teoretické části práce se doktorandka zaměřila na objasnění základních pojmů, se kterými pracuje v následující empirické části práce, a která tvoří teoretická východiska práce. Jde o charakteristiky transkultúrního ošetrovatelství a filosofické aspekty finality života. V několika dalších podkapitolách doktorandka popisuje transkultúrální rysy, pravidla a kulturní vzory při umírání a smrti vybraných minorit na území České republiky, a to judaismu, křesťanství, buddhismu a islámu.

Stanovené cíle a hypotézy

Cílem předkládané práce bylo zjistit a zpracovat specifika transkultúrálních rysů, pravidel a kulturních vzorů při umírání a smrti u vybraných minorit na území České republiky ve vztahu k ošetrovatelské péči, dále bylo snahou zjistit zkušenosti sester s transkultúrním ošetrovatelstvím a zjistit možnosti využití koncepčního modelu J. N. Giger a R.E. Davidhizar, L., D. Purnell. K cílům autorka disertační práce stanovila 7 hypotéz a 5 výzkumných otázek.

Metodika

Doktorandka pro empirickou část disertační práce zvolila kvantitativní a kvalitativní přístup. Výzkumné šetření bylo realizováno v rámci týmového grantového projektu GAJU 048/2015/S s názvem Odras kvality života v ošetrovatelství. Pro sběr dat byl použit dotazník vlastní konstrukce a standardizovaný dotazník s názvem Revidovaný profil postoje ke smrti. Vlastní dotazník obsahoval 153 otázek a druhý standardizovaný dotazník 32.

Výzkumný soubor ke kvantitativní části výzkumného šetření tvořili pacienti s diagnózou revmatoidní artritida v počtu 200, a to v poměru 50 mužů a 150 žen. Vlastní konstrukce výzkumného souboru probíhala prostřednictvím kvótního výběru a byl reprezentativní pro pacienty s revmatoidní artritidou v ČR.

Kvalitativní část šetření byla realizována technikou polostrukturovaného rozhovoru. Výzkumný soubor byl konstruován záměrným kriteriálním výběrem. Sběr dat byl ukončen po uskutečnění jedenáctého rozhovoru, kdy byly získány požadované informace. Počty jednotlivých minorit byly stanoveny statistikem a výzkum byl realizován na 1700 respondentech s rozložením 200 vyznavačů judaismu, 500 vyznavačů křesťanství, 200 vyznavačů buddhismu, 200 vyznavačů islámu a jedné komparativní skupiny, kterou tvořilo 600 osob bez náboženského vyznání. Kvalitativní výzkum probíhal formou polostrukturovaného rozhovoru se zástupci cílových skupin a na základě výsledku byla navržena ošetrovatelská dokumentace.

Zpracování získaných dat, výsledky, diskuse, závěr

Ke statistickému zpracování dat byly využity programy MS Excel, SASD a SPSS. Bylo použito několik statistických testů: Pearsonův chí-kvadrát test, Mann-Witney U test, Kruskal-Wallisův test, Spearmanovův koeficient.

Z kvantitativního výzkumu bylo zjištěno, že existuje statisticky významný rozdíl v transkulturních rysech, pravidlech a kulturních vzorech v období umírání a smrti v závislosti na náboženském vyznání. Z výsledků šetření je zřejmé, že detabuizace umírání a smrti, stejně tak kontakt s umírajícím člověkem a se zemřelým, významnou měrou napomáhá ke smíření se s vlastní smrtelností.

Výsledky kvantitativní části byly předepsaným způsobem zpracovány do tabulek a grafů. Kapitola Diskuze byla vedena precizně a pracuje adekvátně s výsledky šetření a výsledky autorka porovnává s patřičnou odbornou literaturou.

V závěru doktorandka konstatuje, že výzkum identifikoval konkrétní vzorce chování, které jsou napříč kulturami odlišné a vzhledem k tomu, že informanti uváděli částečnou nespokojenost s poskytováním ošetrovatelské péče, bylo by vhodné implementovat žádoucí podmínky do ošetrovatelských plánů péče napříč všemi spektry zdravotnických zařízení v ČR.

Práce s literaturou

Při práci s odbornou literaturou doktorandka prokázala analyticko-syntetické schopnosti. Nelze pominout vlastní vklad doktorandky, jehož výsledkem je ucelený čtivý materiál. Jednotlivé části disertační práce na sebe logicky navazují a vytvářejí tak hodnotný celek.

Nové poznatky, kterých bylo dosaženo v doktorské disertační práci

Výsledky práce poukázaly na přítomnost menšího strachu ze smrti u žen oproti mužům. Vstřícné přijetí smrti náleží více osobám věřícím, než nevěřícím.

Závěr

Disertační práci Mgr. Jany Maňhalové hodnotím celkově pozitivně. Práce řeší aktuální problematiku ošetrovatelské praxe a splňuje základní kritéria kladená na tento typ práce. Autorka prokázala zvládnutí výzkumné metodiky a schopnost získat, analyzovat a vyhodnotit získaná data. Výsledky a výstupy práce považuji za přínosné pro obor ošetrovatelství.

Předloženou disertační práci doporučuji k obhajobě.

České Budějovice 10. 9. 2017

prof. PhDr. Valérie Tóthová, Ph.D.